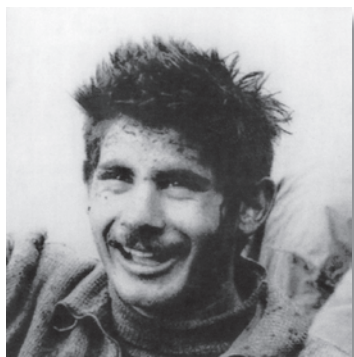

Μαρτυρία Αυγουστή Ευσταθίου

ΟΝΟΜΑ:	Αυγουστής Ευσταθίου
ΗΜΕΡΟΜ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ:	11 Μαΐου 1934
ΗΜΕΡΟΜ. ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΟΚΑ:	Ιούνιος 1955
ΨΕΥΔΩΝΥΜΟ:	Ματρόζος
ΠΕΡΙΟΧΗ/ΕΣ ΔΡΑΣΗΣ:	Πιτσιλιά, Τρόοδος, Μαχαιράς
ΚΑΤΑΖΗΤΟΥΜΕΝΟΣ:	Ναι• όχι επικηρυγμένος

Ο Γιωρκάτζης έσωσε δύο φορές τον Αυξεντίου – ήταν απίθανο παλικάρι

Ερώτηση: *Κύριε Αυγουστή, πώς πρωτογνωρίσατε και πού τον Πολύκαρπο Γιωρκάτζη;*

Τώρα που μου μιλάς για τον Γιωρκάτζη ανατριχιάζω, θυμούμαι... (βαθύς αναστεναγμός). Ο φίλος και συναγωνιστής Γιωρκάτζης, όταν απέδρασε από την Κοκκινοτριμιθιά, μαζί με τον Μιχαήλ Ασσιώτη ήρθαν στην Παπούτσα και εντάχθηκαν στον Τομέα Αυξεντίου, ο οποίος τότε είχε σύνολο δεκαπέντε ανταρτών. Ήρθε ο Γιωρκάτζης μαζί με τον Μιχάλη, τον Μιχαήλ Ασσιώτη.

Ερώτηση: *Εννοείτε τον Μιχαήλ Ασσιώτη τον μετέπειτα προδότη;*

Μάλιστα. Ο οποίος δολοφόνησε τον Ευαγόρα Παπαχριστοφόρου και τον Μυλωνά. Ήρθε στην Παπούτσα, όπως είπα, όταν εμείς μόλις είχαμε τελειώσει την εκσκαφή του μεγάλου κρησφύγετου.

Ερώτηση: *Ποιοι άλλοι ήσασταν τότε με τον Αυξεντίου;*

Ο Νίκος Σπανός, ο Κουλλαπής, οι αδελφοί Τσιάρτα Ανδρέας και Χρίστος, ο Χριστόφορος Χριστοφόρου, από τον Άγιο Θεόδωρο, ο Γιαννάκης Παύλου, ο οποίος μετέπειτα πρόδωσε, ο Γιώργος, ένας Γιώργος από τα Χανδριά, ο Απόστρατος, ο οποίος κι αυτός πρόδωσε, από τα Χανδριά επίσης, ο Γεώργιος Μάτσης και ο Αντώνης Αντωνάς, ο υποφαινόμενος... αν ξέχασα κανέναν... ας με συγχωρέσει.

Ερώτηση: *Ήρθε και σας βρήκε ο Γιωρκάτζης;*

Κατενθουσιάστηκε ο Αυξεντίου και αμέσως του ανέθεσε...

Ερώτηση: *Κατενθουσιάστηκε ο Αυξεντίου;*

Ναι, με την άφιξη του Γιωρκάτζη, και του ανέθεσε αμέσως το οργανωτικό του Τομέα και το σαμποτάζ. Αμέσως άρχισε δουλειά. Σε κάποια περίπτωση ζήτησε έγκριση από τον Αυξεντίου να μυήσει στην ΕΟΚΑ σταθμάρχες, αστυνομικούς σταθμάρχες. Και τότε ο Αυξεντίου τού είπε – έφερε το ψευδώνυμο «Κικέρων» ο Γιωρκάτζης: «Ρε Κι-

κέρωνα, εν να σε προδώσουν τζιαι να σε πιάσουν πάλε, ρε». «Τώρα να δεις πως εν να τους μύησω τζιαι ούτε εν να με προδώσουν ούτε εν να με πιάσουν». Πράγματι, πέτυχε και πολλές φορές ήταν σωτήρια η ενέργεια Γιωρκάτζη, γιατί πληροφορούμαστε για τις κινήσεις των Άγγλων εκ των προτέρων.

Ερώτηση: Ήταν για να τους έχει και πληροφοριοδότες τους αστυνομικούς, φαντάζομαι.

Ναι, για πληροφορίες. Μύησε τους σταθμάρχες σχεδόν όλης της Πιτσιλιάς κι εκείνοι τους συναδέλφους τους αστυνομικούς και όταν επρόκειτο να γίνει έρευνα ειδοποιούνταν. Μιλούμε για την αρχή του αγώνα, το '56. Ειδοποιούνταν οι σταθμοί να βρίσκονται σε ετοιμότητα, γιατί θα ακολουθούσαν έρευνες, κι αυτοί πληροφορούσαν εμάς. Λέω ότι ήταν ευχής έργον που οργάνωσε τους σταθμάρχες αστυνομικούς, τους λοχίες των σταθμών, και θα αναφερθώ σε μια περίπτωση, για να δώσω έμφαση σ' αυτά που έκαμε ο Πόλυς, ο οποίος, σημειώστε, έσωσε δύο φορές τον Αυξεντίου και ολόκληρη την ομάδα των ανταρτών του.

Είχαμε τελειώσει τα κρησφύγετα και τα δύο, τα χέρια μας είχαν βγάλει φουσκάλες από το σκάψιμο, όταν μας ήρθε μία πληροφορία από τον αστυνομικό σταθμό Ζωοπηγής. Μας διεβίβασαν μέσω συνδέσμου μία επιστολή η οποία έγραφε τα εξής: «Εγώ, ο τάδε είμαι, κι έχω να σας δώσω μια πληροφορία», έγραφε στον κυβερνήτη αυτός ο ηλίθιος. «Θέλω να σας πληροφορήσω ότι ο Αυξεντίου με δεκαπέντε δεκαέξι αντάρτες βρίσκεται μεταξύ Παλαιχωρίου - Αγίου Θεοδώρου και Αγίου Κωνσταντίνου». Ήταν καρφωτή η πληροφορία, θετικότερη. Πώς έγινε όμως κι έφτασε η επιστολή στα χέρια μας; Η μύηση που έκανε ο Γιωρκάτζης στους σταθμάρχες έφερε αυτό το αποτέλεσμα. Δηλαδή, πήγε αυτός και την έδωσε στο σταθμάρχη για να τη στείλει στον κυβερνήτη. Όταν την είδε ο σταθμάρχης, την άνοιξε με τρόπο, τη διάβασε, μας την έστειλε, τη διαβάσαμε και τη στείλαμε πίσω. Δεν θα ξεχάσω την αγανάκτηση του Νίκου του Σπανού, αλλά να προχωρήσω στο τι έγραφε η επιστολή. «Για τούτους τους αντάρτες, τώρα να μου στείλετε είκοσι λίρες να κάμω μια φορεσιά και άμα τους πιάσετε τα κανονίζουμε». Ο Νίκος ο Σπανός έγινε θηρίο. «Που να πάν' στ' ανάθεμα», λέει, «δεν μπορούσεν να πιάσει, νά 'ρτει να μας πει εμάς να του δώσουμεν εμείς τες είκοσι λίρες, “σιόρ”*», λέει, «ήταν ανάγκη, τόσον αξίζουμε;» Ο Γιωρκάτζης οργάνωσε την περιοχή και μπορώ να πω ότι μέχρι και το καλοκαίρι ακόμα αισθανόμαστε ασφαλείς και λέω μέχρι το καλοκαίρι, αρχές καλοκαιριού, γιατί τοποθετήθηκε τομεάρχης Λευκωσίας και κατέβηκε στη Λευκωσία μαζί με τον Ανδρέα Τσιάρτα. Με τον Γιωρκάτζη κοιμηθήκαμε στην ίδια πατανία** και στο βουνό αλλά και στη φυλακή...

* Επιτέλους.

** Κουβέρτα.

Ερώτηση: *Κάνατε φυλακή μαζί με τον Γιωρκάτζη; Πότε;*

Το '57, που συλληφθήκαμε εμείς, μετά το ολοκαύτωμα του Αυξεντίου, είχε ήδη συλληφθεί και ο Γιωρκάτζης και ήμασταν υπόδικοι μαζί.

Ερώτηση: *Ήταν τότε που έφυγε με τα σκουπίδια;*

Ναι. Όταν με συνέλαβαν, για τρεις μέρες δεν μου περιποιήθηκαν τα εγκαύματά μου στο νοσοκομείο. Σκαρφάλωσα πάνω στο παράθυρο, ήταν το ενδιάμεσο, και μπόρεσα να τον δω. Λέω του: «Ρε Κικέρωνα», ακόμα μιλούσαμε με τα ψευδώνυμά μας, να καταλάβεις, και στη φυλακή ακόμα, «πώς πάεις;» Λέει μου: «Πε μου τίποτε, να δούμε ίνταλως έγινε τούτο το κακό». Και του περιέγραψα τη σκηνή του Μαχαιρά, της ρίψεως πεζίνας* και του ολοκαυτώματος του Αυξεντίου. Δεν θα ξεχάσω που είπε το εξής: «Ο ωραιότερος θάνατος, ο ωραιότερος θάνατος...»

Ερώτηση: *Αυτή ήταν η γνωριμία σας με τον Γιωρκάτζη;*

Και ύστερα συνεχίσαμε στις Κεντρικές Φυλακές. Στις Κεντρικές Φυλακές είχαμε μείνει αρκετό καιρό μαζί, μέχρι που απέδρασε ο Πόλυς. Η δράση του, τόσο εκτός όσο και εντός των φυλακών, ήταν απεριγράπτη. Δεν περιγράφεται με λόγια, υπήρξαν έργα του Γιωρκάτζη που δεν περιγράφονται.

Ερώτηση: *Μπορείτε να θυμηθείτε ένα δυο πράγματα;*

Στις φυλακές; Στις φυλακές κατ' αρχήν ο Πόλυς και κάνα δυο άλλοι συνεργάτες, φίλοι, συναγωνιστές είχαν οργανώσει κύκλους Γραφής, για να μη μείνουν οι αγωνιστές έξω από το πνεύμα της θρησκείας και της πατρίδας. Δημιουργούνταν εντάσεις, απεργίες πολλές και μαζικές, είχαμε αρκετές τιμωρίες. Δηλαδή στις φυλακές ο Γιωρκάτζης ήταν ο άνθρωπος ο οποίος δεν φαινόταν, αλλά εργαζόταν χωρίς να φαίνεται. Και επίτηδες δηλαδή. Για να μη δημιουργεί προβλήματα και η εξουσία να μην τον εξαποστείλει εκτός Κύπρου.

Ερώτηση: *Πώς θα χαρακτηρίζατε τον Γιωρκάτζη;*

Τον Γιωρκάτζη θα τον χαρακτήριζα ένα απίθανο παλικάρι, ο οποίος, ενώ υπέφερε τόσα και τόσα σε κάθε του σύλληψη...

Ερώτηση: *Δηλαδή βασανιστήρια;*

Ναι, τόσα και τόσα, και ήταν αρκετά τα βασανιστήρια που υπέφερε. Εντούτοις η

* Βενζίνας.

αγάπη προς την πατρίδα, προς το ιδανικό, και, κακά τα ψέματα, τότε ήταν το ιδανικό για μας, η αγάπη προς το ιδανικό δεν τον άφηνε να πει «εντάξει, πρόσφερα ό,τι πρόσφερα» και να κάτσει εκεί, όπως έκατσαν μερικοί... και εμπόδιζαν και τους άλλους συναγωνιστές να αποδράσουν, γιατί θα τους έχαναν από ψηφοφόρους... Οπότε μέρα νύχτα σκεφτόταν πώς θα αποδράσει. Και τα κατάφερε. Τελευταία φορά μου είπαν, όταν ήμουν εγώ στην κουζίνα και εργαζόμουν –ήθελα πιο πολλή άνεση να κυκλοφορώ κι ανέλαβα να κάμνω σουβατίσματα για να δω πώς θα μπορούσα να αποδράσω– «μείνε, για το καλό σου». Εγώ δεν τους άκουσα κι έφυγα κι ύστερα έγινε η απόδραση του Γιωρκάτζη μες στα σκουπίδια. Ύστερα, επί εποχής Γιωρκάτζη, κάναμε και τον υπόνομο, που έβγαινε έξω από τα τείχη των φυλακών. Αρχίσαμε τον υπόνομο, που τέλειωσε μετά που έφυγε βεβαίως, αλλά βγήκε έξω από το τείχος των φυλακών και περιμέναμε το χορτάρι να μεγαλώσει και μάλιστα όταν εδόθη η λύση είπαμε: «Από πού να βγούμε, από την πόρτα ή από τον υπόνομο που κάναμε;»

Ο Γιωρκάτζης ως αγωνιστής είναι κορυφαίος, δεν μπορεί να δοθεί άλλη ερμηνεία κι όσοι λέγουν το αντίθετο, λυπούμαι, αλλά τους χαρακτηρίζω το λιγότερο ηλίθιους.

Ερώτηση: *Εσείς, που ζήσατε τόσο έντονα τον αγώνα, πώς σχολιάζετε το ότι υπάρχουν κάποιοι, συγκεκριμένα ένας δημοσιογράφος, ο οποίος, επικαλούμενος τον Κερανό, τον Ασιώτη, τον Λαγουδόντη και κάποιους πολύ γνωστούς προδότες, μαρτυρίες δικές τους ή, όπως λέει και ο ίδιος, και έρευνες δικές του, ότι ο Γιωρκάτζης, κατά τη διάρκεια του αγώνα της ΕΟΚΑ, ήταν πράκτορας των Εγγλέζων; Το σχόλιό σας.*

Λυπούμαι, ο δημοσιογράφος αυτός τι είναι, Έλληνας; Ουδέν ψευδέστερον.

Ερώτηση: *Έτσι λέει...*

Α, κατάλαβα ποιον εννοείς. Κρίμας και φέρει και θρησκευτικό όνομα. Αυτός ο άνθρωπος, αντί να δει αγωνιστές, να πάρει πληροφορίες από την πηγή, επέλεξε να δει προδότες. Και οι προδότες τι θα έλεγαν για έναν υπέροχο λαμπρό αγωνιστή; Αν τους ρωτούσε και για τον Αυγουστή, το ίδιο θα του έλεγαν, ότι και ο Αυγουστής πρόδωσε, ότι και ο Αυγουστής ήταν πράκτορας. Άμα ήταν πράκτορας ο Γιωρκάτζης, δηλαδή θα έμενε Οργάνωση; Γιατί δηλαδή να υφίσταται Οργάνωση;

Ερώτηση: *Επίσης κάτι άλλο που λέει ή που το αφήνει ως υπονοούμενο είναι ότι τον Αυξεντίου τον πρόδωσε ο Γιωρκάτζης.*

Άλλος μύθος τούτος (γελά).

Ερώτηση: *Ήσαστε με τον Αυξεντίου;*

Υπάρχουν πολλαπλές μυθολογίες για τον Αυξεντίου. Ή ότι τον πρόδωσε ο Γρίβας, γιατί τον ζήλευε για την αίγλη που απέκτησε, μία αυτή που λες εσύ, άλλη ότι τον πρόδωσε ο Ειρηναίος, ο ηγούμενος του Μαχαιρά. Ουδέν ψευδέστερον. Όλα μύθοι και πελλάρες*, αφού γνωρίζουμε τον προδότη του κρησφύγετο και μάλιστα έχουμε και τα απόρρητα, που μετά σαράντα χρόνια παύουν να είναι απόρρητα, του Foreign Office κι έχω εγώ στα χέρια μου τη μαρτυρία του λοχαγού ή ταγματάρχου που ήταν στην επιχείρηση και μαρτυρεί ο ίδιος ότι ο προδότης είναι ο Πέτρος Φιλίππου από το Γούρι. Δεν είναι βοσκός, ο άνθρωπος είναι αγωγιάτης. Αυτός ο Πέτρος τούς είτε δυο φορές πού ήταν το κρησφύγετο. Δεν μας βρήκαν και ήρθε ο ίδιος και τους υπέδειξε το κρησφύγετο. Γιατί δηλαδή να θίγουν ιερά άτομα, θερμότατους πατριώτες; Αυτός ο δημοσιογράφος είναι ο τελευταίος που έχει δικαίωμα να μιλά περί αγώνος, περί προδοτών και περί πατριωτών. Δεν αμφισβητώ ότι ο αγωνιστής περπατούσε πάνω στην κόψη του ξυραφιού. Έπεφτε αριστερά, ήταν προδότης, έπεφτε δεξιά, ήταν ήρωας αγωνιστής. Εγώ βγήκα αντάρτης με τον Γιαννάκη Παύλου, τον Πιπίνο. Πρόδωσε. Στην αριστερή πλευρά του ξυραφιού. Εγώ έπεσα δεξιά. Γλύτωσα. Ο Απόστρατος, ο οποίος τύγχανε και της εμπιστοσύνης του Αυξεντίου, γιατί έκανε κι εκείνος δυο εκτελέσεις στο βουνό και αν δεν επικρατούσε δεύτερη σκέψη μπορεί να μας έπαιρναν μες στο Παλαιχώρι, μες στο φούρνο... Όχι θα μας έπαιρναν, θα σκοτωνόμαστε. Ότι άλλο θέλεις ρώτα με για τον Γιωρκάτζη.

Ερώτηση: *Οι σχέσεις σας με τον Γιωρκάτζη μετά τον αγώνα, όταν έγινε υπουργός, ήταν φιλικές, ήταν καλές;*

Όταν έγινε υπουργός, κάποτε διαφωνούσα μαζί του. Αλλά ουδέποτε έπαυσα να σέβομαι και να αγαπώ τον Γιωρκάτζη του '55-'59. Ούτε κι εκείνος έπαψε να αγαπά τον Ματρόζο. Τώρα, μετεπαναστατικά, αν υπήρχαν κάποιες διαφορές, ήταν διαφορές γνώμης ή και κάποιας θέσης να πούμε. Να σου φέρω ένα παράδειγμα, αλλά κλείσε το κασετόφωνο. (Κλείνει το μαγνητόφωνο.)

Ολοκληρώνοντας τη μαρτυρία μου για τον σεβαστό μου φίλο Πολύκαρπο Γιωρκάτζη, θέλω να πω ότι ήταν μες στην καρδιά μου κατά τη διάρκεια του αγώνα, ήταν μετεπαναστατικά στην καρδιά μου, αλλά και τώρα με την ανάμνησή του συγκινούμαι. Ευχαριστώ.

* Ανοησίες.